

Дудник Н.В. доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

РОЛЬ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Сьогодні висуває нові вимоги до професійної діяльності керівника освітнього закладу. Тому сьогодні дуже актуальним постає питання – яким має бути керівник освітнього закладу, адже він є ключовою фігурою освітнього середовища. Здебільшого, саме він повинен визначати долю освітніх реформ і досить істотно впливати на імідж навчального закладу.

З огляду на те, що ХХІ століття є «епохою змін», яка спонукає освіту України, як і освіту будь-якої іншої країни, вступити у стадію неперервного реформування, місією сучасних керівників стає менеджмент інновацій, генерування й реалізація нових ідей та освітніх ініціатив. Звідси і сучасний ідеал керівника нового тисячоліття, якому в першу чергу притаманні риси лідера.

Ідеальний портрет керівника-лідера навчального закладу ХХІ століття, який містить такі риси.

1. Здатність приймати самостійні рішення та готовність їх відстоювати.
2. Уміння інтегрувати воєдино три головні складові успіху будь-якої справи: ідеї, технології та менеджмент.
3. Готовність впевнено іти до нової якості школи.
4. Спроможність до стратегічного мислення (продувати нові освітні технології, створювати передумови для якісного стрибка рівня кваліфікації педагогічного колективу).
5. Прагнення зростити ініціативу «знизу» (не тільки вчителів, а й батьків, учнів).
6. Готовність до прийняття нових вимог.
7. Бажання та вміння долати нерозуміння колег, котрі побоюються ризику, не хочуть «обпектись». Керівник повинен дати можливість зрозуміти, що конкретно від них вимагається, чому без цього далі жити неможливо та адаптуватись до змін.

8. Уміння не лише ініціювати певні події, але й започаткувати глибинні процеси змін (певні події в окремому навчальному закладі можуть стати початком змін в освіті).

9. Здатність «стерпіти біль» (ті, хто прагне бути лідером в освіті, повинні розуміти, що інновації пов'язані не тільки зі злетами, а й з падіннями).

10. Здатність визначати основні ролі та функції керівника за нових умов. Саме лідери, а не слухняні виконавці вказівок зверху здатні просувати вперед інноваційні процеси, втілювати інновації, передбачати стратегії розвитку навчального закладу.

Управління як процес, пов'язаний із людьми, суспільством та процесом ефективного виконання виробничих завдань, вимагає від лідера трьох базових груп вмінь, а саме: технічних, гуманітарних (пов'язаних із людськими ресурсами) та концептуальних [2; с. 142].

Технічні вміння – це здатність використовувати знання, методи, техніки та обладнання, потрібні для виконання специфічних завдань, вироблена в процесі здобуття освіти, тренування або накопичення досвіду.

Гуманітарні вміння – це і розсудливість і здібності, необхідні для роботи з людьми та через людей, зокрема розуміння мотивації та навички застосування ефективного лідерства в управлінні.

Концептуальні вміння – це здатність розуміти складність всієї організації в цілому і місце в ній конкретного виконавця певних функцій. Ці вміння сприяють розвитку організаційної культури керівника – лідера, який діє відповідно до цілей та місії організації.

У науковій літературі можна зустріти характеристики різних типів керівників-лідерів. Керівнику, який фокусується на типі «Керівник школи як адміністратор» відповідають такі види діяльності, як координація і моніторинг організаційного менеджменту, а саме: розробка планів, заповнення вакансій, планування і проведення зустрічей відповідно до порядку денного, надання інструкцій технічному персоналу, виконання

адміністративних завдань, прийняття на роботу та звільнення, складання бюджетів, формулювання критеріїв щодо освітньої політики школи, встановлення інформаційної системи, застосування адміністративних заходів. Прикладами діяльності керівника типу «Керівник школи як лідер із питань людських ресурсів» є: залучення колективу до прийняття рішень; посередництво у вирішенні конфліктів; урахування і використання особливих умінь колективу. Керівнику, який фокусується на типі «Керівник як інструкційний лідер» спостерігає за роботою педагогів, розробляє навчальні програми, оцінює їх виконання. Для типу «Керівник як підприємець» характерним є те, що керівник аналізує можливості і загрози зовнішнього середовища, обирає стратегію, що забезпечить сталий розвиток закладу; розробляє певні ідеї, які покладені в основу стратегічних і операційних планів, активно долучається до розвитку хороших стосунків між школою і середовищем [1, с. 61].

При підготовці керівників навчальних закладів має стати важливим не стільки володіння сукупністю управлінських знань і вмінь, скільки розвинутих лідерських якостей. Сучасний керівник повинен адаптувати свій стиль управління та набір лідерських якостей для конкретної ситуації, оскільки найефективніші керівники – це ті, хто уміють поводити себе по-різному – залежно від вимог реальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Даниленко Л.І. Лідерство і керівництво в управлінській діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу: сутність і проблеми / Л. Даниленко // Нова пед. думка . — 2010. — N 1. — С. 58-61.

2. Освітній менеджмент: Навчальний посібник / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К.: Шкільний світ. 2003. – 400 с.